

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 3 grudnia 2010 r.

**Pan
Łukasz Stachyra**

**Wójt
Gminy Poraj**

LKA-4101-23-03/2010/P/10/140

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Gminy w Poraju (zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Urzędem”) w zakresie prowadzenia przez Gminę zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 2 listopada 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wójtowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

Urząd samodzielnie realizował zadania związane z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy Poraj w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

1. W okresie objętym kontrolą mieszkańcom gminy dostarczono 912,5 tys. m³ wody, z tego: 406,7 m³ w 2008 r., 359,0 m³ w 2009 r. oraz 146,8 m³ w I półroczu 2010 r. W tym samym okresie, tj. od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2010 r., zmodernizowana w 2005 r. oczyszczalnia ścieków zapewniała oczyszczenie 623,9 m³ ścieków. Wysokość strat wody

¹ Dz. U. z 2007 nr 231, poz. 1701 ze zm.

wynosiła odpowiednio: 26,9 % w 2008 r., 31,4 % w 2009 r. i 33,2 % w I półroczu 2010 r.² przekraczając tzw. *ekonomiczny poziom wycieków*, określony w literaturze przedmiotu na poziomie do 8 % wody niesprzedanej w wodzie wydobytej³. Mimo to Urząd nie dokonywał analiz i ocen wysokości strat wody i nie posiadał danych dotyczących poziomu kosztów usuwania awarii sieci wodociągowej, chociaż „*awarie rurociągów z rur stalowych*” jako główną, obok pęknięcia sieci, przyczynę strat wody wskazywał Pan Wójt w swoich wyjaśnieniach.

2. Nieokreślanie, co roku, taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków i nieprzedkładanie ich do zatwierdzenia Radzie Gminy.

Do końca 2008 roku (przez okres 8 lat) w Gminie stosowano taryfy uchwalone przez Radę Gminy w dniu 9 grudnia 2000 r. (Uchwała Nr 137/XX/2000), z naruszeniem art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁴ (dalej zwanej ustawą o ZWiOŚ), zgodnie z którym taryfy określa się na okres jednego roku. Od 2009 roku obowiązywały taryfy wprowadzone Zarządzeniem Wójta nr 32/2008 z dnia 1 grudnia 2008 r., niezgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy ZWiOŚ, wg którego taryfy podlegają zatwierdzeniu w drodze uchwały Rady Gminy.

3. Nierzetelne kalkulowanie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków.

W Gminie Poraj obowiązywały, wprowadzone zarządzeniem Wójta, taryfowe ceny netto w wysokości:

- 1,50 zł za m³ wody dla indywidualnych odbiorców,
- 2,00 zł za m³ wody dla innych odbiorców
- 2,70 zł za m³ odprowadzanych ścieków dla wszystkich odbiorców.

Prowadzona w Urzędzie ewidencja księgowa nie pozwalała na wyodrębnienie wartości amortyzacji sieci wodnej i kanalizacyjnej, w związku z czym kosztów tych nie uwzględniono w taryfowych cenach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków, co było niezgodne z § 6 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28.06.2006 r.⁵ (dalej zwanego rozporządzeniem ws. taryf). Nie sporządzano również szczegółowej kalkulacji cen, o której mowa w art. 24 ust. 3 ustawy o ZWiOŚ.

² W wielkościach bezwzględnych stanowiło to odpowiednio: w 2008 r. – 153,1 m³, 2009 r. – 181,3 m³ oraz w I półroczu 2010 r. – 93,2 m³.

³ S. Speruda, *Straty wody w Polskich sieciach wodociągowych*, Akademia strat wody WaterKEY, Warszawa 2007.

⁴ Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.

⁵ Dz. U. 127 poz. 886.

Wartość amortyzacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, której nie uwzględniono w kalkulacjach wynosiła 1.083,7 tys. zł w 2008 r. oraz 1.148,0 tys. zł w 2009 r. Wskutek nieuwzględnienia kosztów amortyzacji w kalkulacji cen taryfowych, przyjęte przez Wójta Gminy stawki za odprowadzanie ścieków nie pokrywały kosztów świadczenia tych usług, co powodowało występowanie subsydiowania skrośnego, tj. pokrywania strat powstających w wyniku odbierania ścieków z zysków za dostarczanie wody oraz dochodów własnych gminy, co było niezgodne z § 3 pkt 1 lit. c rozporządzenia ws. taryf. Wysokość subsydiowania skrośnego w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2009 r. wyniosła 473.126,50 zł.

II. Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie:

1. Organizację Urzędu (w tym utworzenie od 31 sierpnia 2009 r. dwu samodzielnych stanowisk ds. zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków), która zapewniała administrowanie, nadzór oraz prowadzenie prac modernizacyjnych i inwestycyjnych sieci wodociągowej wraz z ujęciem wody oraz sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków. Jednocześnie NIK zwraca uwagę, iż zmian zapisów Regulaminu Organizacyjnego Urzędu, m. in. dotyczących zmian podległości służbowej oraz obowiązku uzgadniania dokumentacji projektowych, nie uwzględniono w zakresach czynności pracowników odpowiedzialnych za obsługę wodociągów i kanalizacji.
2. Rzetelność sporządzanych sprawozdań. Dane dotyczące zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, wykazywane w rocznych sprawozdaniach SG-01 „statystyka gminy”, sporządzano w sposób rzetelny.
3. Opracowanie „Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków”, który, stosownie do wymagań zawartych w ustawie o ZWiOŚ, określał prawa i obowiązki gminy oraz odbiorców usług.

NIK zwraca uwagę, że w Regulaminie tym nie określono warunków dostarczania wody na cele przeciwpożarowe, co było niezgodne z art. 19 ust. 2 pkt 9 ustawy o ZWiOŚ. Jak ustalono na cele te, w okresie objętym kontrolą, zużyto 1 152 m³ wody (o wartości 1 638,43 zł wg stawek obowiązujących w Gminie).
4. Prowadzone w Gminie inwestycje i remonty sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zaplanowano w Wieloletnim Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2004–2015, przyjętym Uchwałą Rady Gminy nr 102/2004 z dnia 9 lipca 2004 r. Koszt realizacji tych zadań, w okresie objętym kontrolą, wynosił 2.404 tys. zł. Szczegółowym badaniem objęto budowę wodociągu w miejscowości Kuźnica Stara, o wartości 305 tys. zł (12,7 %

środków ogółem wydatkowanych na budowę i remonty sieci wodno-kanalizacyjnej). Dokumentację techniczną i finansową tego zadania przygotowano prawidłowo. Wykonawcę robót wyłoniono w trybie przetargu nieograniczonego. Zadanie wykonano w terminie określonym w umowie zawartej w dniu 12 sierpnia 2008 r. przez Wójta Gminy z wykonawcą.

5. Gmina posiada i użytkuje jedno ujęcie wody (w miejscowości Masłońskie). Ujęcie wyposażono w studnię podstawową i awaryjną. Urząd realizował wymogi określone w uzyskanych pozwoleniach wodno-prawnych na pobór wód podziemnych, eksploatację ujęcia i ustanowienia stref ochronnych. Prowadzona w Urzędzie dokumentacja, dotycząca ujęcia wody, pozwalała m.in. na uzyskiwanie aktualnych danych dotyczących ilości wody dostarczanej (wtłoczonej) do sieci wodociągowej, określenia ilości wody przeznaczanej na cele technologiczne oraz określenia wielkości strat wody. Dane w ewidencji prowadzonej w Urzędzie były zgodne z danymi w książce obsługi ujęcia.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań w celu ograniczenia strat wody.**
- 2. Coroczne określanie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków, z uwzględnieniem wszystkich składników kosztotwórczych i przedkładanie ich do zatwierdzenia Radzie Gminy.**
- 3. Określenie w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków warunków dostarczania wody na cele przeciwpożarowe.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały.